

Київський університет імені Бориса Грінченка
Факультет педагогічної освіти
Кафедра освітології та психолого-педагогічних наук

Проректор з наукової роботи

Наталія ВІННІКОВА

«ЗП» серпень 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

РОЗВИТОК НАУКОВОЇ ГАЛУЗІ

Для аспірантів

спеціальності

011 Освітні, педагогічні науки

освітнього рівня

третього (освітньо-наукового)

освітньо-наукової програми

«Освітні, педагогічні науки»

Київ – 2023

Розробник:

Ганна ІВАНЮК, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри освітології та психолого-педагогічних наук Факультету педагогічної освіти Київського університету імені Бориса Грінченка

Ольга МЕЛЬНИЧЕНКО, кандидат історичних наук, доцент доцент кафедри освітології та психолого-педагогічних наук Факультету педагогічної освіти Київського університету імені Бориса Грінченка

Олена ЛОКШИНА, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри освітології та психолого-педагогічних наук Факультету педагогічної освіти Київського університету імені Бориса Грінченка

Викладачі:

Ганна ІВАНЮК, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри освітології та психолого-педагогічних наук Факультету педагогічної освіти Київського університету імені Бориса Грінченка

Ольга МЕЛЬНИЧЕНКО, кандидат історичних наук, доцент доцент кафедри освітології та психолого-педагогічних наук Факультету педагогічної освіти Київського університету імені Бориса Грінченка

Олена ЛОКШИНА, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри освітології та психолого-педагогічних наук Факультету педагогічної освіти Київського університету імені Бориса Грінченка

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри освітології та психолого-педагогічних наук Факультету педагогічної освіти.

Протокол від 30 серпня 2023 р. № 1.

Завідувач кафедри

Людмила ХОРУЖА

Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-наукової програми «Освітні, педагогічні науки»

«30» _08. 2023 р.

Гарант освітньо-наукової програми «Освітні, педагогічні науки»

Людмила ХОРУЖА

Робочу програму перевірено «30» . 08. 2023 р.

Завідувач аспірантури, докторантури

Ілона ТРИГУБ

Пролонговано:

на 202_ /202_ н.р. _____ (_____), «__» _____ 20__ р. Протокол №__
(підпис) (ПІБ)

на 20__ /20__ н.р. _____ (_____), «__» _____ 20__ р. Протокол №__
(підпис) (ПІБ)

на 20__ /20__ н.р. _____ (_____), «__» _____ 20__ р. Протокол №__
(підпис) (ПІБ) (підпис) (ПІБ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Розвиток наукової галузі		
Вид дисципліни	Обов'язкова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	Українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	6/180	
Рік навчання	1,2	1,2
Семестр	1,2,3	1, 2, 3
Кількість змістових модулів з розподілом:	3	
Обсяг кредитів	6	6
Обсяг годин, в тому числі:	180	180
Аудиторні	48	24
Модульний контроль	12	-
Семестровий контроль	30	-
Самостійна робота	90	156
Форма семестрового контролю	Іспит	Іспит
Змістовий модуль «Методологія досліджень в галузі освіти»		
Рік навчання	1	1
Семестр	1	1
Обсяг кредитів	2	2
Обсяг годин, в тому числі:	60	60
Аудиторні	16	8
Модульний контроль	4	-
Семестровий контроль	10	8
Самостійна робота	30	44
Форма семестрового контролю	Змістовий модуль є складовою комплексного іспиту, що проходить на завершальному етапі вивчення навчальної дисципліни	
Змістовий модуль «Освітологія»		
Рік навчання	1	1
Семестр	2	2
Обсяг кредитів	2	2
Обсяг годин, в тому числі:	60	60
Аудиторні	16	8
Модульний контроль	4	-
Семестровий контроль	10	8
Самостійна робота	30	44
Форма семестрового контролю	Змістовий модуль є складовою комплексного іспиту, що проходить на завершальному етапі вивчення навчальної дисципліни	
Змістовий модуль «Компаративістика в сфері освіти»		
Рік навчання	2	2
Семестр	3	3
Обсяг кредитів	2	2
Обсяг годин, в тому числі:	60	60
Аудиторні	16	8
Модульний контроль	4	-
Семестровий контроль	10	8
Самостійна робота	30	44
Форма семестрового контролю	Змістовий модуль є складовою комплексного іспиту, що проходить на завершальному етапі вивчення навчальної дисципліни	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета та завдання змістового модуля «Методологія досліджень в галузі освіти»

Мета: формування у майбутніх докторів філософії методологічної та дослідницької компетентностей; оволодіння здобувачами технологічним інструментарієм досліджень в галузі освіти; розвиток готовності до написання наукових текстів згідно з вимогами положень про академічну доброчесність; впровадження результатів наукових розвідок в освітній процес ЗЗСО, ЗВО.

Завдання дисципліни полягають у формуванні у майбутніх докторів філософії таких здатностей:

- **ЗК 1** – Здатність розв’язувати комплексні проблеми на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності; реалізація власного аксіологічного та наукового потенціалу;

- **ЗК 2** – Здатність до розуміння сучасної методології освіти; здатність до застосування методів наукового пізнання; проведення науково-дослідної діяльності; методологічно та технологічно грамотне здійснення наукового дослідження, інтерпретація його результатів; ефективне висвітлення та поширення знань щодо наукових досліджень та інновацій, аналізу міждисциплінарних явищ та процесів;

- **ЗК 3** – Здатність до наукового пошуку; володіння методологією і методами педагогічного експерименту; сформованість особистісно значущих якостей дослідника; визначення мети, завдань, стратегії науково-дослідної діяльності; генерування нових ідей, створення та інтерпретація нових знань відповідно до теми наукового дослідження; розуміння та використання положень нормативно-правової бази наукових досліджень та наукової діяльності; здатність працювати у міжнародному контексті; використовувати зарубіжний досвід в реалізації завдань власного дослідження; розробляти проекти та управляти ними;

- **ЗК 4** – Здатність до аналізу інформації з різних джерел, користування бібліотечними фондами (традиційними і електронними); професійне володіння основними методами, способами і засобами набуття, зберігання, обробки інформації; створення презентацій та ефективне використання мультимедійних технологій, програмного забезпечення для виконання науково-дослідницьких завдань;

- **ЗК 5** – Здатність вільно спілкуватись іноземною мовою, як усно (участь у міжнародних наукових проєктах, виступи на наукових заходах, комунікація з іноземними представниками наукової спільноти тощо), так і письмово (використання іншомовних інформаційних ресурсів, підготовка наукових публікацій до друку у зарубіжних виданнях, індивідуальних та колективних грантових заявок (аплікаційних форм) тощо); застосування іноземної мови у самоосвітній діяльності;

- **СК 1** – Здатність оперувати науковою термінологією педагогічної науки та вибудовувати ієрархію наукових понять за рівнями їх узагальнення; розуміти системність, взаємозв’язок та цілісність педагогічних явищ і процесів, багатогранність практичної спрямованості педагогіки; орієнтуватися у сучасній нормативно-правовій базі розвитку освіти, тенденціях освітньої політики в Україні; розглядати педагогічні явища, розвиток освіти та науки у їх історичній ретроспективі; застосовувати компаративний аналіз щодо вивчення педагогічних проблем у зарубіжному та вітчизняному контекстах; узагальнювати та продукувати інноваційний педагогічний досвід у власному науковому дослідженні; досягати наукових результатів, які створюють нові знання, зокрема у міждисциплінарних напрямках;

- **СК 3** – Психологічна готовність до наукової діяльності, розвиток наукового мислення; здатність володіти знаннями про закономірності філогенезу та онтогенезу людини на різних вікових етапах, про розвиток психічних процесів людини; до емоційної саморегуляції, розвитку вольових якостей, самоорганізації та самоактуалізації; самоаналізу результатів наукової діяльності; виявлення креативних здібностей самостійно виявляти, ставити та розв’язувати задачі дослідницького характеру; дотримання етичних принципів роботи в системі «людина – людина»; виявлення емпатії, поваги до індивідуальних особливостей інших людей;

- **СК 4** – Здатність проводити моніторинг власних наукових результатів; володіти діагностичним інструментарієм оцінки результатів експериментальної роботи; будувати

індивідуальну траєкторію власного розвитку та кожного суб'єкта педагогічної діяльності; оцінювати наукову і практичну цінність завдань, які вирішуються у власному педагогічному дослідженні; здійснювати проєктну діяльність на засадах лідерства;

- **СК 5** – Здатність до суб'єкт-суб'єктної взаємодії, ефективної комунікації, презентації наукових доробків та ідей, володіння науковим стилем викладу матеріалу дослідження; до участі у різних видах наукового спілкування; встановлення продуктивних зв'язків з людьми щодо обміну досвідом (емоційним, соціальним, практичним тощо);

- **СК 6** – Здатність до різних видів історико-педагогічного аналізу (історико-логічний, компаративний, ретроспективний); опрацьовувати джерельну базу дослідження; адаптовувати та застосовувати ідеї видатних педагогів у сучасну педагогічну практику; використовувати цивілізаційний підхід до осмислення історико-педагогічних явищ і процесів;

- **СК 7** – Здатність до диференціації педагогічної діяльності відповідно до специфіки професійних категорій; застосування педагогічних технологій у неперервній педагогічній освіті; упровадження інноваційних процесів у професійну освіту; розробки науково-методичного супроводу професійної підготовки;

- **СК 8** – Здатність до вивчення та модернізації існуючих вихованих систем та технологій, розуміння процесів становлення особистості у процесі виховання і самовиховання; до аналізу соціокультурного середовища, проблем виховання особистості на різних вікових етапах; здійснювати ціннісно-смісловий підхід до виховання дітей і молоді;

- **СК 9** – Здатність до розвитку духовного потенціалу особистості у процесі музичної освіти; висвітлення проблем музично-естетичного розвитку молоді; підготовки майбутнього педагога музичного мистецтва; аналізу, оцінювання, інтерпретації музичних творів різних стилів, жанрів і форм; інтегрування видів мистецтва; акумуляції здобутків та екстраполяції досягнень музичного мистецтва для вибудовування нових дослідницьких траєкторій;

- **СК 10** – Здатність до розуміння загальних питань методики навчання української мови та мовознавчих дисциплін, закономірностей, принципів, методів, засобів навчання української мови; володіння мовними жанрами педагогічного спілкування; виконання лінгводидактичного аналізу навчального й наукового текстів;

- **СК 11** – Здатність володіти інформаційно-комунікаційними технологіями та методичними основами їх застосування, застосовувати сучасні електронні інформаційні ресурси, спеціалізоване програмне забезпечення у науковій та навчальній діяльності; упроваджувати сучасні інформаційно-комунікаційні технології для розв'язування освітньо-наукових завдань, моделювання, моніторингу та опрацювання результатів експерименту.

Мета та завдання змістового модуля «Освітологія»

Мета: забезпечити теоретичну і практичну підготовку здобувачів наукового ступеня до виконання досліджень в сфері професійної освіти, формувати дослідницьку компетентність у молодих науковців; забезпечити поглиблену теоретичну підготовку щодо розуміння сфери освіти у її сталому розвитку та сприяти формуванню знань про здобутки та суперечності у теорії та практиці функціонування сучасних освітніх систем; розвиток професійної компетентності майбутніх педагогів на основі вивчення освітології як галузі міждисциплінарного наукового знання.

Мета та завдання змістового модуля «Компаративістика в сфері освіти»

Мета: сформування у аспірантів творчого світогляду про стан функціонування і тенденції розвитку освіти у зарубіжних країнах крізь призму компаративістики в умовах інтеграції національної освіти в європейський та світовий освітній простори, набуття практичних навичок використовувати світові досягнення педагогіки та проводити наукові розвідки з використанням методології компаративних досліджень.

Завдання дисципліни відповідно до програмних (загальних і фахових) компетентностей

- проаналізувати становлення та розвиток освітології як інтегрованого знання про освіту;
- ознайомити з актуальними проблемами розвитку сучасної освіти; тематикою наукових досліджень;

- вивчити досвід наукової діяльності у галузі освіти у світовому та вітчизняному науковому дискурсі;
- ознайомити слухачів з синергетичним підходом до вивчення освіти та міждисциплінарним, мультидисциплінарним та трансдисциплінарним методами;
- розкрити специфіку наукової інфраструктури в галузі Освіта/ Педагогіка;
- ознайомити із методами пошуку джерел наукової інформації;
- розвинути навички пошуку та верифікації наукових та фактографічних джерел;
- визначити завдання й принципи роботи наукометричних баз;
- удосконалювати в аспірантів уміння описувати джерела дослідження та оформлювати посилання в науковому тексті відповідно до сучасних вимог;
- поглиблення знань про особливості українського наукового стилю;
- формування стилістичної грамотності;
- розвиток навичок і внутрішньої потреби послуговуватися у сфері наукової діяльності нормативною українською мовою;
- формування вимогливості до якості мовностилістичного оформлення власної наукової продукції;
- ознайомлення з методами і прийомами роботи з українським науковим текстом;
- розвиток мовного чуття і мовного смаку;
- формування критичного ставлення до наукових текстів.

3. Результати навчання за дисципліною

Код	Значення програмного результату
РН 1	Здатність до критичного мислення, розуміння широкого кола філософсько- світоглядних питань, використання набутого особистісно-професійного досвіду для вирішення наукових та фахових завдань; аналізу міждисциплінарних явищ і процесів; реалізації власного аксіологічного та наукового потенціалу.
РН 2	Здатність до застосування методів наукового пізнання, проведення науково- дослідної діяльності, розробки та впровадження дослідницьких проєктів, здійснення наукового дослідження й інтерпретація його результатів, ефективного висвітлення, поширення знань щодо наукових досліджень.
РН 3	Здатність до розуміння та використання положень нормативно-правової бази сфери вищої освіти та дотримання норм наукової етики під час дослідницької діяльності.
РН 4	Використовувати зарубіжний досвід при реалізації завдань власного дослідження, використовувати іншомовні інформаційні ресурси, які знаходяться у відкритому доступі наукометричних баз, самостійно готувати наукові публікації до зарубіжних видань та брати участь у міжнародних наукових проєктах
РН 5	Застосовувати знання іноземної мови для забезпечення ефективної професійної комунікації, презентувати та обговорювати результати досліджень державною та іноземними мовами, готувати апікаційні форми іноземною мовою; застосовувати іноземну мову в самоосвітній діяльності
РН 7	Здатність знаходити та аналізувати інформацію з різних джерел; здійснювати комунікаційну взаємодію за допомогою соціальних мереж; використовувати прийоми створення, збереження, накопичення та інтерпретації даних з використанням сучасних інформаційних та комунікаційних технологій. Здатність працювати з науковою інформацією зі спеціальних літературних джерел та мережі Інтернет.
РН 9	Виявляти і формувати нові ідеї та актуальні наукові проблеми, здійснювати проєктування наукової роботи, визначати проблематику, гіпотезу, мету, завдання, об'єкт та предмет дослідження, складати робочий план теоретичного й експериментального дослідження у галузі освітніх, педагогічних наук
РН 10	Вибудовувати алгоритм наукового дослідження у галузі освітніх, педагогічних наук, використовувати методологічні принципи наукового дослідження, організувати та проводити педагогічне спостереження і педагогічний експеримент, використовувати теоретичні та емпіричні методи наукового дослідження, визначати порядок проведення дослідження і його етапи
РН 13	Здатність здійснювати різні види історико-педагогічного аналізу, адаптувати та застосовувати ідеї видатних педагогів у сучасну педагогічну практику.
РН 14	Застосовувати сучасні педагогічні технології у неперервній педагогічній освіті; розробляти науково-методичний супровід професійної підготовки майбутніх фахівців
РН 15	Розуміти особливості становлення особистості у процесі виховання і самовиховання та використовувати сучасні виховні системи й технології, реалізовувати ціннісно-смысловий підхід до виховання дітей і молоді
РН 18	Здатність до застосування ІКТ для розв'язування освітньо-наукових завдань; розроблення науково-методичного супроводу ефективного застосування ІКТ в освітній, науковій та управлінській діяльності.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт							
		Аудиторна:					Модульний контроль	Самостійна робота	Підготовка та проходження контрольних
		Лекції	Семінарські	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні			
«Методологія досліджень в галузі освіти»									
Модуль 1. Методологічні основи наукових досліджень в галузі освіти									
Тема 1. Методологічні підходи та науковий апарат досліджень в галузі освіти	10	2	-	-	-	-	-	8	-
Тема 2. Нормативно-правові вимоги до організації та здійснення наукових досліджень відповідно до освітньо-професійних програм. Академічна доброчесність	10	2	2	-	-	-	-	6	-
Модульний контроль	2	-	-	-	-	-	2	-	-
Разом	22	4	2	-	-	-	2	14	-
Модуль 2. Логіка та технології наукових досліджень в галузі освіти									
Тема 3. Логіка і структура наукових досліджень в галузі освіти. Сутність і характеристика технологій досліджень	10	2		-	-	-	-	6	-
Тема 4. Інформаційне забезпечення наукових досліджень в освітній галузі. Технології обробки й інтерпретації результатів досліджень	8	2	2	-	-	-	-	6	-
Тема 5. Критерії ефективності результатів наукового пошуку. Узагальнення та оформлення результатів наукових досліджень. Презентація результатів дослідження	8	2	2	-	-	-	-	4	-
Модульний контроль	2	-	-	-	-	-	2	-	-
Разом	28	6	4	-	-	-	2	16	-
Підготовка та проходження контрольних заходів	10	-	-	-	-	-	-	-	10
Усього	60	10	6	-	-	-	4	30	10
«Освітологія»									
Тема 1. Освітологія – витоки наукового напрямку	12	1		-				10	
Тема 2. Сфера освіти як об’єкт наукового дослідження	4	1	1	-					
Тема 3. Загальна характеристика складових освітологічної підготовки: філософії, історії, соціології та культурології освіти.	6	1	1	-				2	
Тема 4. Освіта як сегмент правового та економічного простору. Основні напрями освітньої політики та управління освітою.	6	1	1	-				2	
Тема 5. Поняття міждисциплінарного наукового дослідження	6	2	1	-				2	
Тема 6. Основні положення методології міждисциплінарного наукового дослідження	12	2	1	-				6	
Тема 7. Освіта як соціальний інститут та специфічний сегмент правового та економічного простору	10	1	1	-				6	

Тема 8. Конкурентоспроможність освітніх систем	4	1	-	-				2	
Модульний контроль 1,2	4						4		
Підготовка та проходження контрольних заходів	10								10
Разом	60	10	6	-			4	30	10
<i>«Компаративістика в сфері освіти»</i>									
Тема 1. Компаративістика у сфері освіти як наука	7	1		-				6	
Тема 2. Становлення і розвиток компаративістики в сфері освіти: глобальний і національний контексти	1	1		-					
Тема 3. Міжнародний вимір освітніх трансформацій в умовах глобалізації та європеїзації	4	1	1	-				2	
Тема 4. Тенденції розвитку шкільної освіти	3	1		-				2	
Тема 5. Тенденції розвитку вищої освіти: світовий вимір	4	1	1	-				2	
Тема 6. Освіта дорослих: світовий вимір	10	1	1	-				8	
Тема 7. Тенденції розвитку педагогічної освіти	3	2	1						
Тема 8. Інновації в освіті зарубіжжя	5	2	1	-				2	
Тема 9. Компаративна складова дисертаційного дослідження	9	-	1	-				8	
Разом за модулем «Компаративістика в сфері освіти»	60	10	6	-			4	30	10
Усього	180	48	18				12	90	30

Тематичний план для заочної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт							
		Аудиторна:					Модульний контроль	Самостійна робота	Підготовка та проходження контрольних заходів
		Лекції	Семінарські	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні			
«Методологія досліджень в галузі освіти»									
Модуль 1. Методологічні основи наукових досліджень в галузі освіти									
Тема 1. Методологічні підходи та науковий апарат досліджень в галузі освіти	10	2	-	-	-	-	-	8	-
Тема 2. Нормативно-правові вимоги до організації та здійснення наукових досліджень відповідно до освітньо-професійних програм. Академічна доброчесність	10	-	2	-	-	-	-	8	-
Разом	20	2	2	-	-	-	-	16	-
Модуль 2. Логіка та технології наукових досліджень в галузі освіти									
Тема 3. Логіка і структура наукових досліджень в галузі освіти. Сутність і характеристика технологій досліджень	10	2	-	-	-	-	-	8	-
Тема 4. Інформаційне забезпечення наукових досліджень в освітній галузі. Технології обробки й інтерпретації результатів досліджень	12		-	-	-	-	-	12	-
Тема 5. Критерії ефективності результатів наукового пошуку. Узагальнення та оформлення результатів наукових досліджень.	10	-	2	-	-	-	-	8	-

Презентація результатів дослідження									
Разом	32	2	2	-	-	-	-	28	-
Підготовка та проходження контрольних заходів	8	-	-	-	-	-	-	-	8
Усього	60	4	4	-	-	-	-	44	8
<i>«Освітологія»</i>									
Тема 1. Освітологія – витоки наукового напрямку	12							10	
Тема 2. Сфера освіти як об'єкт наукового дослідження	4							4	
Тема 3. Загальна характеристика складових освітологічної підготовки: філософії, історії, соціології та культурології освіти.	6							6	
Тема 4. Освіта як сегмент правового та економічного простору. Основні напрями освітньої політики та управління освітою.	6	2						2	
Тема 5. Поняття міждисциплінарного наукового дослідження	6	2						4	
Тема 6. Основні положення методології міждисциплінарного наукового дослідження	12							10	
Тема 7. Освіта як соціальний інститут та специфічний сегмент правового та економічного простору	10		2					6	
Тема 8. Конкурентоспроможність освітніх систем	4		2					2	
Підготовка та проходження контрольних заходів	8								8
Разом	60	4	4	-			-	44	8
<i>«Компаративістика в сфері освіти»</i>									
Тема 1. Компаративістика у сфері освіти як наука	6			-				6	
Тема 2. Становлення і розвиток компаративістики в сфері освіти: глобальний і національний контексти	2			-				2	
Тема 3. Міжнародний вимір освітніх трансформацій в умовах глобалізації та європеїзації	4			-				4	
Тема 4. Тенденції розвитку шкільної освіти	4			-				4	
Тема 5. Тенденції розвитку вищої освіти: світовий вимір	5	1		-				4	
Тема 6. Освіта дорослих: світовий вимір	12	1	1	-				10	
Тема 7. Тенденції розвитку педагогічної освіти	2	1	1						
Тема 8. Інновації в освіті зарубіжжя	6	1	1	-				4	
Тема 9. Компаративна складова дисертаційного дослідження	11	-	1	-				10	
Разом за модулем «Компаративістика в сфері освіти»	60	4	4	-			-	44	8
Усього	180	12	12					132	24

5. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. «МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕНЬ В ГАЛУЗІ ОСВІТИ»

МОДУЛЬ 1. МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ В ГАЛУЗІ ОСВІТИ

Тема 1. Методологічні підходи та науковий апарат досліджень в галузі освіти

Мета і завдання методології досліджень в галузі освіти. Педагогічне дослідження як процес і результат наукової діяльності. Класифікація педагогічних досліджень за їх характером і змістом. Поняття про методологічні підходи до досліджень Науковий апарат досліджень. Принципи, закономірності наукових досліджень. Актуальні проблеми проведення наукових досліджень в освітній галузі. Науковий апарат досліджень в освітній галузі. Види експертиз наукових досліджень.

Основні поняття теми: фундаментальні і прикладні дослідження; наукова проблема; ідея; закон; теорія; факти; принципи; закономірності; поняття; положення; судження, методологічні підходи.

Рекомендовані джерела

Основні: [1; 2; 3].

Додаткові: [1; 2; 3].

Додаткові ресурси: [1; 2].

Тема 2. Нормативно-правові вимоги до організації та здійснення наукових досліджень відповідно до освітньо-професійних програм. Академічна доброчесність

Характеристика нормативних документів щодо організації та здійснення наукових досліджень. Закони України відповідно до яких відбувається підготовка наукових досліджень. Положення, постанови, що визначають вимоги до наукових робіт. Поняття академічної доброчесності, види плагіату. Методологічна культура науковця.

Основні поняття теми: нормативно-правове забезпечення наукової діяльності, академічна доброчесність; методологічна культура науковця.

Рекомендовані джерела

Основні: [1].

Додаткові: [1].

Нормативні документи: [1; 2; 3; 4; 5; 6].

Додаткові ресурси: [1; 2].

МОДУЛЬ 2. ЛОГІКА ТА ТЕХНОЛОГІЇ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ В ГАЛУЗІ ОСВІТИ

Тема 3. Логіка і структура наукових досліджень в галузі освіти. Сутність і характеристика технологій досліджень

Підготовка та проведення дослідження в галузі освіти. Логіка проведення наукового дослідження. Етапи наукового дослідження. Алгоритм наукової діяльності дослідника. Професійно-етичні аспекти наукових досліджень, етична культура дослідника. Проектування наукового дослідження. Організація здобувачем пошукової діяльності в руслі наукової теми.

Поняття технологій дослідження. Загальні підходи до класифікації методів і технологій. Характеристика технологій та інструментів наукових досліджень, критерії їх відбору. Структура наукового експерименту. Методика проведення етапів педагогічного експерименту (констатувальний, формувальний, контрольний, впроваджувальний, корекції, інтерпретації та узагальнення). Методика проведення педагогічного спостереження. Особливості вивчення і узагальнення перспективного педагогічного досвіду. Критерії та перевірка результатів досліджень.

Основні поняття теми: логіка дослідження; рівні досліджень; підготовка і організація

педагогічного дослідження; етика дослідника, конфіденційність дослідження; об'єктивність дослідження; технології; методологія; рівні методології; метод дослідження; експеримент; функції експерименту; види експерименту; педагогічне спостереження; критерії та показники.

Рекомендовані джерела

Основні: [1; 3; 4].

Додаткові: [3; 5].

Додаткові ресурси: [1; 2].

Тема 4. Інформаційне забезпечення наукових досліджень в освітній галузі. Технології обробки й інтерпретації результатів досліджень

Загальні відомості про інформацію. Роль інформації у науковій діяльності. Друковані, оцифровані носії інформації. Типологія наукової інформації та основні види видань. Ознаки наукової інформації. Принципи інформаційних відносин. Галузі інформації. Поняття про документи як засоби фіксації наукової інформації. Джерела інформації та їх використання в науково-дослідній роботі. Бібліотечні та архівні фонди: основний і довідковий. Бібліотечні каталоги та картотеки. Види каталогів: алфавітний, систематичний і предметний, їх особливості та призначення. Методика пошуку першоджерел. Спеціальні бібліографічні видання та їх роль в інформаційному пошуку. Техніка роботи зі літературою. Етапи вивчення наукових джерел. Оформлення результатів інформаційного пошуку. Аналіз і обробка первинної інформації. Методи зведення й обробки результатів експериментальних досліджень: статистичні, графічні, табличні. Таблиця як засіб відображення кількісних ознак досліджуваного об'єкта. Оформлення таблиці та її розміщення у науковій праці. Оформлення графічних залежностей у вигляді графіків та діаграм. Математичні методи опрацювання результатів дослідження.

Основні поняття теми: інформація; наукова інформація; первинна і вторинна інформація; документи; бібліотечний фонд; архівний фонд (опис, справа), бібліотечні каталоги; якість інформації; ранжування; групування; таблиця; діаграма; графік.

Рекомендовані джерела

Основні: [2; 3].

Додаткові: [3; 4; 5].

Додаткові ресурси: [1; 2].

Тема 5. Критерії ефективності результатів наукового пошуку. Узагальнення та оформлення результатів наукових досліджень. Презентація результатів дослідження

Критерії успішності дослідницького пошуку і моніторинг процесу і результату дослідження: освітні, ефективність розробленого інструментарію (технологічного, методичного), позитивної динаміки індивідуально-особистісного розвитку, сформованості та функціональності освітнього середовища.

Види апробацій результатів наукового пошуку (науково-практичні конференції, круглі столи, семінари, диспути тощо). Форми представлення результатів наукових досліджень (стаття, доповідь, виступ, дискусія). Вимоги до підготовки доповіді. Структура наукової статті. Етапи підготовки та оформлення тексту публікації до видання. Підготовка первинних матеріалів. Вимоги до оформлення наукових праць. Цитування у тексті наукової праці. Види покликань на використані джерела. Числа та знаки у тексті. Скорочення у тексті. Особливості писемної наукової мови. Характеристика стилістичних особливостей наукової роботи. Оформлення додатків у науковій роботі. Вимоги до оформлення списку використаних джерел. Підготовка дисертації до захисту. Типові помилки в написанні та оформленні дисертаційних робіт. Презентація результатів наукових досліджень.

Основні поняття теми: критерії; показники; моніторинг; впровадження; наукова публікація; наукові видання; збірник наукових праць; наукова стаття; функції публікації; форми впровадження результатів наукових досліджень; навчальний посібник; тези; види доповідей.

Рекомендовані джерела

Основні: [2; 3].

Додаткові: [1; 3].

Нормативні документи: [1].

Додаткові ресурси: [1; 2].

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. ОСВІТОЛОГІЯ

Тема 1. Освітологія – витоки наукового напрямку

Становлення й розвиток едукології (edukology) у 50-60 рр. XX століття Формування дослідницьких підструктур із проблем едукології у вищих навчальних закладах світу у 70-80 рр. XX ст. Освіта як сфера цивілізаційного творення.

Передумови виокремлення освітології в самостійний науковий напрям інтегрованого пізнання сфери освіти в Україні. Характеристика поняття «освітологія». Предметне поле й завдання освітології. Міждисциплінарний характер освітологічних досліджень, напрями освітологічних досліджень. Освітологія і формування сукупного інтелекту суспільства. Освіченість кожного як критерій освіченості суспільства. Характеристика поняття «Ното Educatus» В. О. Огнев'юка.

Етапи розвитку освітології: філософський; емпіричного знання; визначення освітології як наукової дисципліни; розгортання прикладних освітологічних досліджень; системні дослідження в галузі освітології. Взаємозв'язок освітології з філософією, педагогікою, психологією, історією, соціологією, економікою освіти, антропологією, культурологією та освітньою політикою. Характеристика складових освітологічної підготовки.

Основні поняття теми: освіта, сфера освіти, едукологія, освітологія.

Тема 2. Сфера освіти як об'єкт наукового дослідження

Сфера освіти як об'єкт наукового дослідження. Трансформація поняття «освіта». Освіта як сфера життєдіяльності людини і як соціальний інститут. Сфера освіти як цілісне динамічне утворення. Освітні парадигми та освітня практика. Роль наукових досліджень для розвитку сфери освіти. Синергетичні принципи освіти і науки. Поняття «система», «відкрита система», «освітня система». Типологія освітніх систем. Поняття «системна якість». Властивість емерджентності системи. Освітологія як системна теорія і практика освіти. Освітологічні засади дослідження тенденцій розвитку сфери освіти, її внутрішніх протиріч, механізмів прогресу, методів управління.

Основні поняття теми: об'єкт та предмет наукового дослідження, синергетична система, типологія освітніх систем, концепт.

Семінар 1. Історія становлення та розвитку освітології як наукового напрямку Сфера освіти як синергетична система

Тема 3. Загальна характеристика складових освітологічної підготовки: філософії, історії, соціології та культурології освіти.

Освітологія як галузь міждисциплінарного наукового знання. Сутність поняття «міждисциплінарне наукове знання». Сутність поняття «освітологічна підготовка». Складові освітологічної підготовки. Філософія освіти. Розвиток філософії освіти в Україні. Історія освіти. Значення історії освіти для модернізації освітньої галузі. Соціологія освіти. Соціокультурні технології створення освітньо-соціокультурного простору розвитку людини. Гармонізація взаємовпливів суспільства та особистості засобами освіти. Культурологія освіти. Сутність освіти як складової культури. Взаємозалежність та взаємозумовленість множинності культур і освітніх систем, що їх відображають.

Основні поняття теми: науковий тезаурус освітології, принципи освітології, етапи розвитку освітології.

Семінар 1. Загальна характеристика складових освітологічної підготовки: філософії, історії, соціології та культурної освіти

Тема 4. Освіта як сегмент правового та економічного простору. Основні напрями освітньої політики та управління освітою.

Освітня політика. Планування та прогнозування розвитку освіти. Освітнє право. Право на освіту та його гарантії. Правовідносини в галузі освіти. Управління освітою. Державно-громадське управління освітою. Економіка освіти. Економічні механізми розвитку освіти. Освітні системи в умовах глобальної конкуренції.

Основні поняття теми: освітня політика, освітні системи, економіка освіти, глобалізація.

Семінар 2. Освіта як сегмент правового та економічного простору. Основні напрями освітньої політики та управління освітою

Тема 5. Поняття міждисциплінарного наукового дослідження

Дисциплінарні, міждисциплінарні, мультидисциплінарні та трансдисциплінарні наукові дослідження. Міждисциплінарне наукове дослідження як процес і результат інтеграції різних галузей наукового знання. Ознаки міждисциплінарного наукового дослідження. Види та класифікації міждисциплінарних наукових досліджень. Фундаментальні та прикладні міждисциплінарні наукові дослідження. Теоретичне та експериментальне міждисциплінарне дослідження. Колективне міждисциплінарне дослідження. Вимоги до проведення міждисциплінарного наукового дослідження. Вибір об'єкту, предмету міждисциплінарного наукового дослідження. Формулювання мети та розробка програми міждисциплінарного наукового дослідження.

Основні поняття теми: міждисциплінарний підхід, міждисциплінарне знання, структура освітологічного знання, складові освітологічної підготовки.

Семінар 2. Основні підходи до проведення наукових досліджень

Тема 6. Основні положення методології міждисциплінарного наукового дослідження

Методологія як система знань та сукупність методів. Методологія як вчення про організацію діяльності. Структура методології. Роль методології міждисциплінарного наукового дослідження у розвитку наукового знання. Фундаментальна, загальнонаукова та конкретна наукова методологія. Методологічні принципи міждисциплінарного наукового дослідження. Забезпечення системного, комплексного, синергетичного та цілісного підходів у міждисциплінарному науковому дослідженні. Основні положення методології міждисциплінарного наукового дослідження. Міждисциплінарне дослідження як процес та результат інтегрованої наукової діяльності. Приклади міждисциплінарних досліджень.

Основні поняття теми: методологія наукового дослідження, методологія міждисциплінарного наукового дослідження, загальнонаукова методологія, конкретно наукова методологія.

Семінар 3. Освітологія як галузь міждисциплінарного наукового знання

Тема 7. Освіта як соціальний інститут та специфічний сегмент правового та економічного простору

Освіта як соціальний інститут. Взаємодія сфери освіти з іншими соціальними інститутами. Класифікація соціальних інститутів (організаційні й регулятивні), їх ознаки й призначення. Соціальна норма. Інваріантні характеристики соціальних інститутів.

Соціальна політика в сфері освіти. Соціальні суб'єкти – учасники освітнього процесу (на рівнях: індивідів, різних соціальних груп), їх потреби та відносини. Правові відносини у сфері освіти. Освітня політика. Сфера освіти як самостійна галузь господарства, духовного виробництва та матеріального накопичення. Освіта як економічний феномен. Освіта як фактор економічного зростання. Освіта як важливий фактор соціально- економічного зростання держави. Економічні механізми розвитку освіти. Застосування категорій ринкової економіки до освітніх систем. Сфера виробництва освітніх послуг.

Основні поняття теми: соціальний інститут; норма, соціальна норма, функції освіти, соціальна політика, соціальні суб'єкти, правовий простір, економічний простір, людський капітал.

Семінар 4. Освіта в системі соціальних інститутів. Міжнародна освітня статистика та глобальні рейтинги у сфері освіти.

Тема 8. Конкурентоспроможність освітніх систем

Аналіз освітньої статистики та глобальних рейтингів у сфері освіти. Основні чинники глобальної конкуренції на ринку освітніх послуг. Стратегії мінімізації наслідків глобалізації на ринку освітніх послуг. Освіта як сфера проектування. Моніторинг освіти. Стандартизація і конвергенція освіти. Національна система і національна рамка кваліфікацій. Забезпечення багатoproфільності університетської освіти як провідна умова конкурентоспроможності вищої школи. Методики оцінювання ефективності інноваційної політики вищого навчального закладу. Синтез освіти і науки. Випереджувальна функція освіти в розвитку якості людини, якості суспільного інтелекту, якості самої освітньої системи

Основні поняття теми: конкуренція, конкурентоспроможність освітніх систем, освітні реформи, принципи еволюції освітніх систем, освітні інновації, гуманізація освіти.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III. КОМПАРАТИВІСТИКА В СФЕРІ ОСВІТИ

Тема 1. Компаративістика у сфері освіти як наука

Термінологічне поле педагогічної компаративістики. Педагогічна компаративістика як наука та як навчальна дисципліна. Підходи до визначення предмета, мети і завдань педагогічної компаративістики. Функції педагогічної компаративістики. Міждисциплінарний характер педагогічної компаративістики. Методи компаративних досліджень в освіті. Місце педагогічної компаративістики у системі сучасних знань про освіту.

Основні поняття теми: компаративістика у сфері освіти/педагогічна компаративістика/порівняльна педагогіка, предмет, мета, завдання, методи, функції педагогічної компаративістики.

Семінар 1. Актуальні ресурси міжнародних організацій для підготовки дисертаційного дослідження

Тема 2. Становлення і розвиток компаративістики в сфері освіти: глобальний і національний контексти

Виникнення педагогічної компаративістики. Періодизація розвитку педагогічної компаративістики у баченні провідних зарубіжних та вітчизняних учених. Педагогічна компаративістика в умовах глобалізації. Роль і місце педагогічної компаративістики в країнах світу. Витоки педагогічної компаративістики в Україні. Професіоналізація педагогічної компаративістики в незалежній Україні.

Основні поняття теми: періодизація, професіоналізація, учений-компаративіст, наукова школа компаративістики.

Семінар 2. Компаративна складова дисертаційного дослідження

Тема 3. Міжнародний вимір освітніх трансформацій в умовах глобалізації та європеїзації

Глобалізація, її позитивні і негативні наслідки. Поняття «глобалізація в освіті», діяльність міжнародних організацій (ЮНЕСКО, Рада Європи, Світовий Банк, Європейська Комісія, ОЕСР) з формування освітньої політики та світового освітнього простору. Поняття «європеїзація освіти», алгоритм та інструменти європеїзації освіти в Європі (програми розвитку освіти, міжнародні проекти). Ефективність/якість та справедливість/рівний доступ як ключова рамка функціонування освіти у світовому та європейському освітньому просторі.

Основні поняття теми: глобалізація, глобалізація в освіті, ЮНЕСКО, Рада Європи, Світовий Банк, Європейська Комісія, ОЕСР, європеїзація, європеїзація освіти, європейський освітній простір, ефективність/якість, справедливість/рівний доступ до освіти.

Семінар 3. Перспективні інновації в освіті провідних країн зарубіжжя крізь призму дисертаційного дослідження

Тема 4. Тенденції розвитку шкільної освіти

Ефективність і справедливість в освіті як ключова рамка розвитку шкільної освіти у світі. Тенденція стандартизації освіти – причини виникнення. Генеза стандартів в освіті. Типи освітніх стандартів. Базові характеристики компетентності. Ключові компетентності. Періоди розвитку компетентнісної ідеї в освіті. Бачення ключових компетентностей провідними міжнародними організаціями. Актуалізація цінностей в освіті. Моделі європейського виміру в освіті ЄС і Ради Європи.

Основні поняття теми: тенденція, стандарт, стандартизація в освіті, компетентність, ключова компетентність, європейський вимір в освіті.

Тема 5. Тенденції розвитку вищої освіти: світовий вимір

Чинники розвитку вищої освіти у світі. Загальні тенденції розвитку вищої освіти: масовизація (причини, прояви, виклики), диверсифікація (рух вищої освіти від культиватора еліти суспільства до сфери підготовки працівників розумової праці в різноманітних галузях економіки, науки, культури, адміністрування – наукомістких галузей промисловості), універсалізація структури (бакалавр, магістр, доктор філософії), університетизація (мотиви, негативні наслідки), підвищення якості (університет світового класу), забезпечення якості вищої освіти – європейський вимір.

Основні поняття теми: вища освіта, масовизація, диверсифікація, універсалізація, університетизація, підвищення якості вищої освіти, європейський простір вищої освіти.

Тема 6. Освіта дорослих: світовий вимір

Освіта дорослих: термінологічне поле. Положення освіти дорослих, Загальні тенденції розвитку освіти дорослих (розгалуження, урізноманітнення, трансформація), освіта дорослих як інструмент подолання наслідків індустріальної освіти, освіта дорослих: європейський контекст, освіта дорослих в Україні.

Основні поняття теми: освіта дорослих, розгалуження, урізноманітнення, трансформація освіти дорослих

Семінар 4. Академічна доброчесність та методи боротьби з плагіатом у зарубіжжі

Тема 7. Тенденції розвитку педагогічної освіти

Педагогічна освіта, стан вчительства у світі в умовах глобалізації, тенденції розвитку педагогічної освіти: світовий вимір (посилення орієнтації на університетську освіту, запровадження менторства вчителів-початківців), педагогічна освіта у провідних країнах зарубіжжя (США, ФРН, Франція, Сполучене Королівство Великої Британії та Північної Ірландії), педагогічна освіта в Європі: стан і тенденції розвитку.

Основні поняття теми: педагогічна освіта, індукція, менторство, структура педагогічної освіти, навчальний план педагогічної освіти.

Тема 8. Інновації в освіті зарубіжжя

Відкрита освіта та відкриті освітні ресурси (витоки, трактування). Інновації в оцінюванні навчальних досягнень учнів та студентів (формувальне оцінювання, MATURA, портфолійне оцінювання (визначення, орієнтири для конструювання моделі формувального оцінювання), міжнародні порівняльні дослідження якості освіти). Підприємливість як нова філософія освіти ЄС та ключова компетентність.

Основні поняття теми: Інновація, відкрита освіта, відкриті освітні ресурси, формувальне оцінювання, MATURA, портфолійне оцінювання, міжнародні порівняльні дослідження якості освіти, підприємливість, підприємницька компетентність.

Семінар 5. Підготовка докторів філософії в Україні на засадах Закону України «Про вищу освіту» в контексті Болонського процесу. Практика підготовки докторів філософії у деяких провідних країнах світу

Тема 9. Компаративна складова дисертаційного дослідження

Актуальні ресурси міжнародних організацій для підготовки дисертаційного дослідження. Перспективні інновації в освіті провідних країн зарубіжжя крізь призму дисертаційного дослідження. Підготовка докторів філософії в Україні на засадах Закону України «Про вищу освіту» (2014) та в контексті Болонського процесу. Практика підготовки докторів філософії у деяких провідних країнах світу. Академічна доброчесність та методи боротьби з плагіатом у зарубіжжі. Дослідницькі гранти для PhD студентів.

Основні поняття теми: компаративна складова дисертації, академічна доброчесність, плагіат, дослідницький грант.

Семінар 6. Дослідницькі гранти для PhD студентів

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень здобувачів денної форми навчання

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів	ЗМ 1		ЗМ 2		ЗМ 3	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	5	5	5	5	5	5
Відвідування семінарських занять	1	3	3	3	3	3	3
Робота на семінарському занятті	10	3	30	3	30	3	30
Виконання завдань для самостійної роботи	5	4	20	3	15	3	15
Виконання модульної роботи	25	2	50	2	50	2	50
Разом		-	108	-	103	-	103
Коефіцієнт		314/100=3,14					

Система оцінювання навчальних досягнень здобувачів заочної форми навчання

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів	ЗМ 1		ЗМ 2		ЗМ 3	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	2	2	2	2	2	2
Відвідування семінарських занять	1	2	2	2	2	2	2
Робота на семінарському занятті	10	2	20	2	20	2	20
Виконання завдань для самостійної роботи	5	4	20	7	35	7	35
Виконання модульної роботи	25	-	-	-	-	-	-
Разом		-	44	-	59	-	59
Коефіцієнт		162/100=1,62					

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

Змістовий модуль 1. Методологія досліджень в галузі освіти

Завдання для самостійної роботи	К-ть балів
Розробити та розмістити на Гугл диску «Портфоліо дослідника», яке має містити індивідуальний змістовий контент кваліфікаційної роботи. Портфоліо охоплює виконання самостійних завдань із усіх змістових модулів і складається з таких рубрик: мета, завдання, предмет, об'єкт, методи дослідження - діагностичний інструментарій (анкети) для з'ясування актуальності наукової проблеми; - план педагогічного спостереження; - список першоджерел; - план виступу на наукову конференцію (за проблемою дослідження)	
Модуль 1. МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ В ГАЛУЗІ ОСВІТИ	
Завдання №1. Розробити в Гугл формі: - анкету для педагогів чи/або батьків щодо вивчення одного з аспектів наукового дослідження	5
Модуль 2. ЛОГІКА ТА ТЕХНОЛОГІЇ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ В ГАЛУЗІ ОСВІТИ	
Завдання №2. Розробити план педагогічного спостереження на констатувальному етапі експерименту (згідно з темою дисертації)	5
Завдання №3. Підібрати й оформити, відповідно до вимог Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015, список першоджерел – не менше ніж 15 джерел (згідно з темою наукового дослідження).	5
Завдання №4. За темою наукової роботи підготувати тези доповіді на наукову конференцію.	5
Всього:	20

Змістовий модуль 2. Освітологія

Тема 1. Освітологія – витoki наукового напрямку

1. Перевести основну інформацію теми в мову таблиць, схем, графіків
2. На основі опрацювання наукової літератури виконати такі завдання:
  - 2.1. Проаналізувати історичні етапи становлення та розвитку інтегрованого наукового напрямку дослідження сфери освіти – освітології. Результати подати у вигляді схеми.
  - 2.2. Охарактеризувати спільне та відмінне між об'єктом і предметом дослідження освітології та педагогіки, освітології та філософії освіти. Результати представити у вигляді таблиці.

Тема 2. Генеза поняття «освіта». Освіта як сфера цивілізаційного творення

1. Розкрити зміст основних понять теми.
2. Перевести основну інформацію теми в мову таблиць, схем, графіків
3. На основі опрацювання наукової літератури здійснити аналіз та класифікацію визначень поняття «освіта», що зустрічаються в науково-педагогічній літературі. Результати подати у вигляді таблиці. Висновки обґрунтувати.

Тема 3. Загальна характеристика складових освітологічної підготовки: філософії, історії, соціології та культурології освіти.

1. Перевести основну інформацію теми в мову таблиць, схем, графіків
2. На основі опрацювання наукової літератури проаналізувати наукові праці українських дослідників та на їх основі визначити й обґрунтувати, які дисципліни чи наукові напрями варто додати в структуру освітологічної підготовки. Відповідь обґрунтувати.

Тема 4. Освіта як сегмент правового та економічного простору. Основні напрями освітньої політики та управління освітою.

1. Розкрити зміст основних понять теми.
2. На основі опрацювання наукової літератури проаналізувати наукові праці українських дослідників та на їх основі визначити й обґрунтувати напрями розвитку сучасної освітньої політики та основні принципи управління освітою. Відповідь обґрунтувати.

Тема 5. Поняття міждисциплінарного наукового дослідження

1. Розкрити зміст основних понять теми.

2. На основі вивчення наукової літератури проаналізувати існуючі підходи до наукових досліджень у сфері освіти. Навести приклади досліджень. Узагальнення представити у вигляді таблиці. Висновки обґрунтувати.

Тема 6. Основні положення методології міждисциплінарного наукового дослідження

1. Розкрити зміст основних понять теми.
2. Перевести основну інформацію теми в мову таблиць, схем, графіків.
3. На основі вивчення наукової літератури з проблеми методології міждисциплінарного наукового дослідження класифікувати існуючі визначення поняття «методологія» та «методологія міждисциплінарного дослідження». Результати подати у вигляді таблиці. Обґрунтувати висновки та узагальнення.

Тема 7. Освіта як соціальний інститут та специфічний сегмент правового та економічного простору

1. Розкрити зміст основних понять теми.
2. Перевести основну інформацію теми в мову таблиць, схем, графіків.
3. На основі вивчення науково-педагогічної літератури розкрити основні тенденції розвитку сучасної освіти та проаналізувати їх вплив на життя суспільства. Відповідь обґрунтувати.

Тема 8. Конкурентоспроможність освітніх систем

1. Розкрити зміст основних понять теми.
2. Дослідити та відібрати тематику наукових досліджень з освітології із переліку дисертаційних досліджень за останні 10 років. Результати систематизувати та подати у вигляді таблиці.

Змістовий модуль 3. Компаративістика в сфері освіти.

Тема 1. Компаративістика у сфері освіти як галузь наук про освіту

1. Аналіз наукового апарату освітньої компаративістики.
2. Опис Міжнародної стандартної класифікації освіти 2011 року.

Тема 2. Освіта в країнах зарубіжжя та освітні трансформації в умовах глобалізації та європеїзації

1. Опис Європейської довідкової рамки ключових компетентностей для навчання протягом життя та порівняння з переліком ключових компетентностей, визначених на законодавчому рівні в Україні.
2. Опис Європейського мовного портфеля.
3. Характеристика міжнародних порівняльних досліджень якості знань учнів як інструменту забезпечення якості освіти.
4. Характеристика інструментів забезпечення якості вищої освіти в європейському та світовому освітніх просторах.
5. Міжнародні рейтинги університетів.

Тема 3. Дослідницькі орієнтири педагогічної компаративістики

1. Сформувати е-бази міжнародних організацій, які опікуються освітою у світі.

Критерії оцінювання завдань самостійної роботи

Критерії	Обґрунтування критеріїв	Бали
<i>Розуміння завдання</i>	- робота демонструє глибоке розуміння завдання	1
	- включені матеріали, що безпосередньо розкривають тему або опосередковані до неї	0,5
	- включені матеріали, що не мають безпосереднього відношення до теми, зібрана інформація не аналізується і не оцінюється	0
<i>Повнота і логіка розкриття теми</i>	- логічний й структурований виклад матеріалу	1
	- часткове розкриття теми	0,5

	- виконане завдання не відповідає темі, порушена логіка й структура викладу	0
<i>Готовність до застосування знань, умінь і навичок, способів діяльності під час написання наукових робіт</i>	- застосовує знання, уміння і навички для планування наукового дослідження	1
	- частково застосовує знання, уміння і навички під час планування наукового дослідження	0,5
<i>Креативність</i>	- унікальність роботи, велика кількість оригінальних прикладів, у роботі присутні авторські знахідки	1
	- стандартна робота, не містить авторської індивідуальності	0,5
<i>Культура змістового наповнення відповідей</i>	- робота оформлена граматично та стилістично правильно	1
	- незначні граматичні, стилістичні, орфографічні помилки	0,5
	- грубі помилки з точки зору граматики, стилістики, орфографії	0
Всього:		5 балів

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Модульний контроль здійснюється у формі комп'ютерного тестування, що охоплює 25 питань, а саме: аналіз, синтез, використання методологічних знань, технологій та інструментів, оцінювання, розуміння.

Тривалість проведення модульного контролю: 60 хв. на кожного студента.

Максимальна кількість балів: від 0 до 25 балів.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Підсумкова кількість балів (max – 25)	Критерії оцінювання
22–25	за чітке виконання тестових завдань (90-100% правильних відповідей), що свідчать про володіння здобувачем категоріями з методології досліджень, вміння аналізувати методологічні підходи до наукових досліджень в освітній галузі.
18–21	за знання та відтворення матеріалу, засвоєного під час вивчення дисципліни (70-89% правильних відповідей). Супроводжується незначною кількістю дрібних помилок у тестових завданнях.
11–17	за виконання тестових завдань, що складає 50-69% правильних відповідей з необхідного обсягу; спостерігається низький рівень знання термінологічного апарату дисципліни; не якісне виконання тестів.
1–10	за виконання тестових завдань, що складає менше 50% правильних відповідей з необхідного обсягу; спостерігається незнання основного термінологічного апарату; виконання тестів на низькому рівні.

6.4. Форми проведення підсумкового контролю та критерії оцінювання

Семестровий контроль проводиться у вигляді залікового оцінювання за результатами поточної успішності (проміжного контролю) з усіх модулів дисципліни «Розвиток наукової галузі».

6.5. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю

Змістовий модуль 1.

1. Визначити вимоги до використання цитат у тексті наукових роботах.
2. Визначити вимоги до написання анотацій.
3. Визначити критерії оцінювання фундаментальних і прикладних досліджень.
4. Визначити критерії якості дисертації.
5. Визначити основні вимоги й процедуру проведення спостереження.
6. Дати визначення наукової ідеї, теорії, закону.
7. Дати визначення предмету і сутності науки.
8. Дати загальну характеристику етапу підготовки і організації наукового дослідження.
9. Дати характеристику видам експертиз наукових досліджень.
10. Класифікація методів. Їх характеристика.
11. Методи теоретичних досліджень та їх характеристика.
12. Монографія: поняття, алгоритм написання.

13. Назвати види оформлення результатів наукової діяльності.
14. Назвати основні поняття науки.
15. Наукова стаття, вимоги до її оформлення.
16. Обґрунтувати види, функції та предмет наукової діяльності.
17. Обґрунтувати вимоги до написання рецензії.
18. Обґрунтувати права і обов'язки наукового керівника.
19. Обґрунтувати правила та загальні вимоги до оформлення наукових робіт.
20. Обґрунтувати функції та складові експерименту.
21. Охарактеризувати порядок роботи над текстом дисертації.
22. Охарактеризувати структуру організації наукової діяльності в Україні.
23. Охарактеризувати типи і види наукових досліджень.
24. Розкрити вимоги до вибору теми наукового дослідження.
25. Розкрити види бібліотечних каталогів та картотек.
26. Розкрити види доповідей та вимоги до їх підготовки.
27. Розкрити види наукового експерименту.
28. Розкрити класифікацію педагогічних досліджень за їх характером і змістом.
29. Розкрити особливості доповіді, види та вимоги до їх підготовки.
30. Розкрити особливості організації наукового експерименту.
31. Розкрити професійно-етичні аспекти наукових досліджень.
32. Розкрити роль інформації у науковій діяльності.
33. Розкрити структуру науково-кваліфікаційної роботи.
34. Розкрити структуру реферату та алгоритм його підготовки.
35. Розкрити різні підходи до бібліографічного опису літератури.
36. Розкрити сутність вимог до оформлення літератури в наукових роботах.
37. Розкрити сутність організації наукової діяльності у закладі вищої освіти.
38. Розкрити форми апробації результатів наукового дослідження.
39. Тези доповіді, алгоритм написання тез.
40. Особливості планування роботи з виконання наукової теми.

Змістовий модуль 2.

1. Схарактеризуйте генезу поняття «освіта».
2. Визначте поняття «едагологія» та «освітологія». Зробіть їх порівняльний аналіз.
3. Розкрийте концепцію освітології академіка В. О. Огнев'юка.
4. Обґрунтуйте міждисциплінарний характер освітологічних досліджень, розкрийте напрями освітологічних досліджень.
5. Схарактеризуйте синергетичні принципи освіти і науки.
6. Розкрийте поняття «система», «відкрита система», «освітня система».
7. Надайте характеристику світовій системі оцінювання якості освіти. Порівняйте її з українською системою.
8. Дайте характеристику складових освітологічної підготовки.
9. Обґрунтуйте значення освіти в системі соціальних інститутів
10. Схарактеризуйте економічні механізми розвитку освіти.
11. Розкрийте механізм управління конкурентоспроможністю закладів освіти.
12. Схарактеризуйте освітні системи в умовах глобальної конкуренції. Світові рейтинги закладів вищої освіти.
13. Окресліть сутність та особливості правових відносин у сфері освіти.
14. Висвітліть значення освітології у формування інтелектуального потенціалу суспільства.

Змістовий модуль 3.

1. Компаративістика у сфері освіти як наука (мета, завдання, функції, методи).
2. Становлення і розвиток компаративістики в сфері освіти: глобальний контекст.
3. Становлення і розвиток компаративістики в сфері освіти в Україні.
4. Провідні компаративісти та їх вплив на методологію компаративістики в освіті.
5. Глобалізація та європеїзація в освіті.

6. Стратегічні орієнтири (програми) міжнародних організацій (ООН, ЮНЕСКО, ОЕСР, ЄС, Рада Європи) у сфері освіти.
7. Глобальний рух на чолі з ЮНЕСКО «Освіта для всіх»
8. Глобальний рух на чолі з ООН «Цілі розвитку тисячоліття».
9. Міжнародна стандартна класифікація освіти ЮНЕСКО (2011)
10. Європейська довідкова рамка ключових компетентностей для навчання впродовж життя (2018).
11. Рамка підприємницької компетентності.
12. Рамка цифрової компетентності.
13. Європейська рамка кваліфікацій.
14. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти.
15. Європейський простір вищої освіти.
16. Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти.
17. Туринський процес і професійно-технічна освіта.
18. Тенденції розвитку шкільної освіти: світ, Європа і Україна.
Тенденції розвитку вищої освіти: світовий вимір.
19. Освіта дорослих: глобальні тенденції.
20. Практика підготовки докторів філософії у деяких провідних країнах світу.

6.6. Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – загалом достатній рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
Fx	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов’язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

8. Рекомендовані джерела

Змістовий модуль 1.

Основна (базова)

1. Гончаренко С.У. Педагогічні дослідження : методол. поради молодим науковцям. К. ; Вінниця : [б. в.], 2010. 307 с. Бібліогр.: с. 306.
2. Лавриченко Н. Методологія наукових досліджень: педагогіка : Вінніченко М. Д., Суми, 2018, 56 с.
3. Сисоєва С.О., Кристопчук Т.Є. Методологія науково-педагогічних досліджень: підручник. Рівне : Волинські обереги, 2013. 360 с.
4. Сисоєва С.О., Кристопчук Т.Є. Педагогічний експеримент у наукових дослідженнях неперервної професійної освіти : навч.-метод. посіб. Луцьк, ВАТ «Волинська обласна друкарня», 2009. 460 с.

Додаткова

1. Гончаренко С.У. Методика навчання і наукових досліджень у вищій школі : навч. посіб. для студ., магістрів, аспірантів і викладачів вищих навч. закл; ред. С. У. Гончаренко, П. М. Олійник. К. : Вища школа, 2003. 323 с.
2. Гончаренко С.У. Педагогічні закони, закономірності, принципи. Сучасне тлумачення. Рівне : Волинські обереги, 2012. 189 с.
3. Сисоєва С.О. Макромодуль IX. Методологія міждисциплінарних досліджень у сфері освіти (п.1.9. Розділу I): Освітологія: фахова підготовка: навчально-методичний посібник. ВП «Едельвейс», 2014. с. 457-520. URL: <http://elibrary.kubg.edu.ua/9575/1/Osvitologia%20v11.pdf>.
4. Творчість і технології в наукових дослідженнях неперервної професійної освіти : Наукове видання / За заг. ред. С.О. Сисоєвої. К. : КІМ, 2008. 424 с.
5. Хриков Є. М. Методологія педагогічного дослідження: монографія. Харків: ФОП Панов А. М., 2017. 237 с.

Нормативні документи

1. Вимоги до оформлення дисертації (наказ МОНУ від 12.01.2017 №40). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0155-17#Text>
2. Положення про академічну доброчесність науково-педагогічних, наукових, педагогічних працівників та здобувачів освіти Київського університету імені Бориса Грінченка. URL: https://kubg.edu.ua/images/stories/Departaments/vdd/documenty/rozdil_2/nakaz_615_30.11.2022.pdf
3. Порядок підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затверджений Постановою КМУ від 23.03.2016 №261 (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/261-2016-%D0%BF#n11>
4. Про вищу освіту : Закон України (2014). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>.
5. Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України (2016). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text>
6. Про освіту : Закон України (2017). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>

Додаткові ресурси

1. Інституційний репозиторій Київського університету імені Бориса Грінченка. URL.: <https://elibrary.kubg.edu.ua/>.
2. Цифровий кампус Київського університету імені Бориса Грінченка. URL.: <https://digital.kubg.edu.ua/>.

Змістовий модуль 2.

Основна література:

1. Кремень В. Г. Філософія людиноцентризму в освітньому просторі / В.Г. Кремень. – К.: Знання, 2010. – С. 288 – 397.
2. Кремень В. Г. Філософія національної ідеї. Людина. Освіта. Соціум / В.Г. Кремень – К.:

Грамота, 2007. – 576 с.

3. Кремень В. Освіта в структурі цивілізаційних змін / В. Кремень // Освіта. – 2010. – № 47 – 48 (5430-5431). – С. 4.
4. Луговий В. І. Педагогічна освіта в Україні: структура, функціонування, тенденції розвитку / В. І. Луговий / За заг. ред. акад. О. Г. Мороза. – К.: МАУП, 1994. – 196 с.
5. Лутай В. Розробка сучасної філософії освіти на засадах синергетики / В. Лутай // Вища освіта України. – 2009. – №1. – С. 33 – 35.
6. Надвинична Т. Роль наукової школи у становленні освітології (вітчизняний та зарубіжний досвід) / Т. Надвинична // Вітакультурний млин. Методологічний альманах. – 2006. – Модуль 3. – С. 13 – 16.
7. Огнев'юк В. О. Освіта – сутність часу! / В. О. Огнев'юк // Коментарі до Інформаційного збірника МОН України. – 2009. – № 11. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ipro.org.ua/files/новини/останні_новини/2009/.../2.do.
8. Огнев'юк В. О. Освіта в системі цінностей сталого людського розвитку / В. О. Огнев'юк – К.: Знання України, 2003. – 448 с.
9. Огнев'юк В. О. На шляху до становлення нового наукового напрямку «освітологія» / В. О. Огнев'юк / Освітологія – науковий напрям інтегрованого пізнання освіти: матер. Всеукр. наук.-практ. конф., 15 груд. 2010 р. / МОН України, НАПН України, ГУОН КМДА, Київ. ун-т ім. Б. Грінченка та ін. / За заг. ред. Огнев'юка В. О. [редкол.: В. О. Огнев'юк, Л. Л. Хоружа, С. О. Сисоєва, Г. С. Лозко]. – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2010. – 192 с. – С. 5 – 9.
10. Огнев'юк В. О. Освітологія як відображення міждисциплінарного підходу у наукових дослідженнях феномену сучасної освіти / В. О. Огнев'юк // Розвиток сучасної освіти: освітологічні наголоси: наукове видання за матеріалами першої Всеукр. наук.-практ. конференції «Освітологія – науковий напрям інтегрованого пізнання освіти»; авт. кол.: В. Г. Кремень, О. В. Сухомлинська, І. Д. Бех, В. О. Огнев'юк, В. М. Ткаченко, П. Ю. Саух, Д. І. Дзвінчук, С. О. Сисоєва, І. В. Соколова. – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2011. – 152 с. – С. 53 – 62.
11. Огнев'юк В. О. Філософія освіти в структурі наукових досліджень феномену освіти / В. О. Огнев'юк // Науково - методичний журнал «Шлях освіти». – 2009. – № 4 (54). – С. 2 – 6.
12. Огнев'юк В. О., Сисоєва С. О. Освітологія – науковий напрям інтегрованого дослідження сфери освіти / В. О. Огнев'юк, С. О. Сисоєва // Рідна шк. : щомісяч. наук.-пед. журн. – № 4-5 (988-989), квітень-травень, 2012. – 80 с. – С. 44 – 51.
13. Освітологія: витоки наукового напрямку: Монографія / За ред. В. О. Огнев'юка; Авт. кол.: В. О. Огнев'юк, С. О. Сисоєва, Л. Л. Хоружа, І. В. Соколова, О. М. Кузьменко, О. О. Мороз. – К.: ВП «Едельвейс», 2012. – 336 с.
14. Освітологія: хрестоматія: Навч. Посібник для студентів вищих навчальних закладів / Укладачі: В. О. Огнев'юк, С. О. Сисоєва. – К.: ВП «Едельвейс», 2013. – 744 с.
15. Проказа О. Т. Проблема трансформації класичної педагогіки в сучасну інфоосферну едукологію (питання теорії) / О. Т. Проказа // Освіта Донбасу. – № 6 (137), 2009. – С. 5 – 7.
16. Саух Ю. П. Філософія освіти – педагогіка – освітологія. Інтерв'ю з Віктором Огнев'юком / Ю. П. Саух, О. В. Вознюк // Історія. Філософія. Релігієзнавство. – 2010. – № 1 – 2. – С. 2 – 4.
17. Сисоєва С. О. Освіта у сучасному світі / С. О. Сисоєва / Освітологія – науковий напрям інтегрованого пізнання освіти: матер. Всеукр. наук.-практ. конф., 15 груд. 2010 р. / МОН України, НАПН України, ГУОН КМДА, Київ. ун-т ім. Б. Грінченка та ін. / За заг. ред. Огнев'юка В. О. [редкол.: В. О. Огнев'юк, Л. Л. Хоружа, С. О. Сисоєва, Г. С. Лозко]. – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2010. – 192 с.
18. Сисоєва С. О. Методологічні концепти освітології / С. О. Сисоєва // Розвиток сучасної освіти: освітологічні наголоси: наук. пр. / за матер. Першої Всеукр. наук.-практ. конф. «Освітологія – науковий напрям інтегрованого пізнання освіти»; авт. кол.: В. Г. Кремень, О. В. Сухомлинська, І. Д. Бех, В. О. Огнев'юк, В. М. Ткаченко, П. Ю. Саух, Д. І. Дзвінчук, С. О. Сисоєва, І. В. Соколова. – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2011. – 152 с.
19. Фурман А. Vivat, освітологія! Або мистецтво управління освітнім простором суспільства / А. Фурман // Влада. – 2003. – № 2. – С. 3.
20. Фурман А. Методологічна план-карта освітології як синтетичної наукової дисципліни

- / А. Фурман // Вітакультурний млин: методологічний альманах, 2006 (Модуль 4). 56 с. С. 4 – 18.
21. Фурман А. Освітологія як синтетична наукова дисципліна: проблема завдань, об'єкта, предмета, методу / А. Фурман // Вітакультурний млин: методологічний альманах, 2006 (Модуль 3). – 52 с.
  22. Фурман А. Постановня освітології, або похід за горизонти відомого / А. Фурман // Психологія і суспільство. – 2003. – № 4. – С. 5 – 9.
  23. Хоружа Л. Аксіологічні засади освітології: держава, суспільство і особистість / Л. Хоружа // Цілісне уявлення про освіту – на зустріч з освітологією; за ред.: Т. Левовицького, В. Огнев'юка, С. Сисоєвої. – Варшава: Вища школа педагогічна. 2011. – 242 с. – С. 89 – 102.
  24. Steiner Elizabeth Educology of the Free / Elizabeth Steiner – Philosophical Library, New York, 1981. – 68 p.

Додаткова література:

1. Зуєв В. Криза освіти: український контекст / Віталій Зуєв, Валентина Зуєва // Вищаосвіта України. – 2010. – № 2. – С. 8.
2. Коваленко О. Щоб інтелектуальний ресурс став капіталом / О. Коваленко // Освіта України. – 2010. – № 3. – С. 2.
3. Москаль Ю. Сьоме щорічне зібрання авторської наукової школи професора Анатолія Фурмана / Ю. Москаль // Психологія і суспільство. – 2005. – № 4. – С. 163.
4. Робуль О. Синергетика як інноваційна методологія педагогічної освіти / О. Робуль // Філософія освіти. – 2006. – №1 (3). – С. 35 – 36.
5. Фурман А. В. Психокультура української ментальності / А.В. Фурман. – Тернопіль: Економічна думка, 2002. – 132 с.

Змістовий модуль 3.

Основна література

1. Лавриченко Н.М. Європа освіти і порівняльна педагогіка в їх обоєму поступі // Порівняльно-педагогічні студії, 2009 – № 1.
2. Лісковацька Х. М. Становлення та розвиток порівняльної педагогіки як науки в Україні (перша половина ХХ століття) [Електронний ресурс] / Х. М. Лісковацька // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки. – Луганськ, 2012. – № 22 (9). – С. 41-48. – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/vlup_2012_22\(9\)_8](http://nbuv.gov.ua/UJRN/vlup_2012_22(9)_8) (дата звернення: 30.11.18). – Назва з екрана.
3. Локшина О. Порівняльна педагогіка в Україні у вимірі розвитку світової компаративістики / Олена Локшина // Український педагогічний журнал. – 2015. № 1. – С. 36-46.
4. Локшина О. Професіоналізація порівняльної педагогіки в Україні: здобутки і виклики у вимірі педагогічної компаративістики у зарубіжжі [Електронний ресурс] / О. Локшина // Порівняльно-педагогічні студії. – 2014. – № 6. – С. 5–12. – Режим доступу: <http://bit.ly/1NY5HLe> (дата звернення: 30.01.17). – Назва з екрана.
5. Локшина О. Тенденція як наукова категорія порівняльної педагогіки [Електронний ресурс] / О. Локшина // Порівняльно-педагогічні студії. – 2011. – № 2. – Режим доступу: <http://lib.iitta.gov.ua/7118/1/18585-27831-1-SM.pdf> (дата звернення: 30.11.18). – Назва з екрана.
6. Ничкало Н. Порівняльна професійна педагогіка як галузь педагогічного знання [Електронний ресурс] / Н. Ничкало // Порівняльна професійна педагогіка. – 2011. – № 1. – С. 6–18. – Режим доступу: <http://khnu.km.ua/root/res/2-7001-11.pdf> (дата звернення: 20.11.18). – Назва з екрана. .
7. Порівняльна педагогіка: методологічні орієнтири українських компаративістів :хрестоматія / авторський колектив, – К. : Педагогічна думка, 2015. – 176 с.
8. Сбруєва А.А. Порівняльна педагогіка: навч. посібник / А.А. Сбруєва. – 2-е вид. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2004. – 320 с.
9. Сисоєва С. Порівняльна педагогіка в контексті розвитку освітології [Електронний ресурс]

/ С. Сисоєва // Освітологія : пол.-укр. щорічник / Київ. ун-т ім. Бориса Грінченка, Вища пед. шк. Спілки пол. вчителів. – Варшава ; Київ, 2014. – Вип. 3. – С. 17-23. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/osvit_2014_3_4 (дата звернення: 20.10.18). – Назва з екрана.

10. Теодорович А. Ю. Порівняльно-педагогічні дослідження у контексті глобалізації / А. Ю. Теодорович // Проблеми освіти : наук.-метод. зб. / М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Ін-т інновац. технологій і змісту освіти ; [редкол.: Є. М. Суліма [та ін.]. - Київ, 2011. - Вип. 69. – С. 46-52. – Бібліогр.: с. 51-52.

11. Чепіль М. М. Порівняльна педагогіка : навч. посіб. : [для студентів ВНЗ] / М. М. Чепіль. - Київ : Академвидав, 2014. – 216 с.

Додаткова література:

1. Європейська і світова інтеграція в галузі освіти – шлях до підвищення якості освіти / Авшенюк Н.М., Бородієнко О.В., Джурило А.П., Жук Ю.О., Локшина О.І., Маріуц І.О., Пуховська Л.П. / Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні / Нац. акад. пед. наук України ; [редкол.: В.Г. Кремень (голова), В.І. Луговий (заст. голови), А.М. Гуржій (заст. голови), О.Я. Савченко (заст. голови)] ; за заг. ред. В.Г. Кременя. – Київ : Педагогічна думка, 2016. – С. 164-172. (До 25-річчя незалежності України).

2. Єгоров Г.С. Стратегія реформування загальної середньої освіти в країнах Європейського Союзу // Історія в школі, 2008 – №4.

3. Локшина О.І. Етапи розвитку стратегії Європейського Союзу у галузі освіти // Інформаційні технології і засоби навчання, 2007 – № 2.

4. Локшина О.І. Європейська довідкова система як інструмент упровадження компетентнісного підходу в освіту країн-членів Європейського Союзу // Педагогіка і психологія, 2007 – № 1 (54).

5. Локшина О. Компетентнісна ідея в зарубіжній освіті: успіхи та проблеми реалізації // Педагогіка і психологія. – 2014. – № 2 (83). – С.33-40. Локшина О.І. Міжнародні порівняльні дослідження якості знань учнів як інструмент діагностики якості освітніх систем // Педагогіка і психологія, 2007 – № 2 (55).

6. Локшина О.І. Стандартизоване оцінювання навчальних досягнень учнів: світові підходи // Директор школи, ліцею, гімназії, 2003 – № 4.

7. Муқан Н. Програми міжнародних освітніх організацій: професійний розвиток американських, британських та канадських учителів загальноосвітніх шкіл / Н. Муқан // Вісник Львівського університету. Серія педагогічна / Львів. нац. ун-т ім. І. Франка ; [редкол.: Д. Герцюк (відп. ред.) та ін.]. - Львів, 2008. – Вип. 23. – С. 178-186.

8. Освітологія: Підготовка експертів у галузі освіти: навч.-метод. посібник / За ред. В.О. Огнев'юка. Авт. колектив: В.О. Огнев'юк, С.О. Сисоєва, О.Б. Жильцов, Л.В. Козак, О.М. Кузьменко, І.І. Тригуб, М.М. Галицька, Н.П. Мазур, Н.А. Побірченко, В.О. Рябенко, М. Зельман, О.О. Коцур. – К. ТОВ «Видавниче підприємство «Едельвейс». – 2015. – 464 с.

9. Шпарик О. Система оцінювання навчальних досягнень в закладах освіти США та країнах ЄС: дослідження науковців КНР / Шпарик Оксана Михайлівна. – Проблеми освіти: наук. зб. / Інститут інноваційних технологій і змісту освіти МОН України, – К., 2014. – Випуск № 79. – С. 194–197.

10. Bologna process: setting up the European higher education area. <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=LEGISSUM:c11088&from=EN>.

11. Education at Glance 2017. OECD Indicators. http://www.keepeek.com/Digital-Asset-Management/oecd/education/education-at-a-glance-2017_eag-2017-en#.WgnWLU0v6Uk#page1.

12. ESS Quality Glossary 2010, Developed by Unit B1 "Quality; Classifications", Eurostat, 2010. – http://ec.europa.eu/eurostat/ramon/coded_files/ESS_Quality_Glossary_2010.pdf

13. European Commission. EU activities in the field of Higher Education https://ec.europa.eu/education/policy/higher-education_en.

14. European Commission/EACEA/Eurydice, 2015. The European Higher Education Area in 2015. Bologna Process. Implementation Report. – http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/thematic_reports/182EN.pdf.

15. European Quality Assurance Register for Higher Education <http://www.eqar.eu/>

16. Glossary: quality in education and training, CEDEFOP, Luxembourg: Publications Office of the

European Union, 2011. – http://www.cedefop.europa.eu/EN/Files/4096_en.pdf.

17. Key Data on Education in Europe. – Brussels: Eurydice: EACEA; Eurydice; Eurostat. – 2012, – 208 p.

18. Report to the European Commission on Improving the Quality of Teaching and Learning in Europe's Higher Education, 2013. – http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/repository/education/library/reports/modernisation_en.pdf

19. Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area (ESG) http://www.enqa.eu/wp-content/uploads/2015/11/ESG_2015.pdf.

20. UNESCO, CEPES (European Centre for Higher Education). Studies on Higher Education. Implementation of the Standards and Guidelines for Quality Assurance in Higher Education in the Central and East-European Countries – Agenda Ahead. Jan Kohoutek (Editor). – Bucharest, 2009. – <http://unesdoc.unesco.org/images/0018/001886/188647e.pdf>

Інформаційні ресурси

1. https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Main_Page

2. <https://ec.europa.eu/education/>

3. <https://www.ed.gov/> 4. <http://www.ibe.unesco.org/>

7. Навчально-методична картка дисципліни

Разом: 60 год., лекції – 10 год., семінарські заняття – 6 год., самостійна робота – 30 год., модульний контроль – 4 год.

Модулі	Змістовий модуль I		Змістовий модуль II		
Назва модуля	Методологічні основи наукових досліджень в галузі освіти		Логіка та технології наукових досліджень в галузі освіти		
Кількість балів за модуль	43 бали		65 балів		
	1	2	3	4	5
Теми екскурсій	Методологічні підходи та науковий апарат досліджень в галузі освіти 1 бал	Нормативно-правові вимоги до організації та здійснення наукових досліджень відповідно до освітньо-професійних програм. Академічна доброчесність 1 бал	Логіка і структура наукових досліджень в галузі освіти. Сутність і характеристика технологій досліджень 1 бал	Інформаційне забезпечення наукових досліджень в освітній галузі. Технології обробки й інтерпретації результатів досліджень 1 бал	Критерії ефективності результатів наукового пошуку. Узагальнення та оформлення результатів наукових досліджень. Презентація результатів дослідження 1 бал
Теми семінарських занять		Актуальні проблеми методології досліджень в галузі освіти в контексті сучасних стратегій розвитку науки і освіти в Україні: нормативно-правові аспекти 11 балів	Індивідуальна наукова стратегія дослідника/дослідниці: концептуальні ідеї, логіка ,етапи та наукові результати 11 балів		Форми та технології оприлюднення результатів дослідження. Цифрові інструменти презентації основних досягнень наукового пошуку 11 балів
Самостійна робота	5 балів		15 балів		
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 25 балів		Модульна контрольна робота 2 25 балів		